

# პრტი შარბონული ბაბონათქვამის შესახებ თანამედროვე ქართულში (მაგარი)

ეკა ცხადაძე, სტუ-ს ასოცირებული პროფესორი  
ბადრი ცხადაძე, სტუ-ს ასისტენტ-პროფესორი

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

მაგარი ძირძველი ქართული სიტყვაა. არსებითი სახელისგან დამოუკიდებელივ, იგი, როგორც ზედსართავი სახელი, კუმშვადია (*მაგრისა, მაგრითა*), ნიშნავს „მტკიცეს“, „ძნელოვანს“ [1]. ეტიმოლოგიურად ეს ლექსემა არავის უკვლევია. ისტორიკოს თ. მიბჩუანის მოსაზრებით, სვანურად *მეგრე* „მსხვილს“ ნიშნავს (შდრ. ბერძნ. „მაკრო“ დიდი). მკვლევარი არ გამორიცხავს ამ ფუძიდან ეთნონიმ „მეგრელის“ მიღებას [2, 160]. მიუთითებენ იმასაც, რომ *მეგრე*-ს გვერდით სვანურშივე *მენგრე* ნ განვითარებული სიტყვაფორმა გვაქვს [2, 561]. იქნებ პირიქითაა: მეგრელ // მენგრელ → მე[n]გრე? ცხადია, თ. მიბჩუანის *მეგრე* – *მეგრელ* ახსნა-დაკავშირება პიპოთეზის ფარგლებს ვერ სცილდება, რადგან არავითარი ახსნა-არგუმენტაცია მას თან არ ახლავს, მით უფრო, რომ *მეგრელ* // *მარგალ* სიტყვის აღნაგობა, წარმოება და ეტიმოლოგია სპეციალურ ლიტერატურაში ცნობილია: მეგრელი // მარგალი (<– ენგურის ზეობაში მცხოვრები), სადაც მ – *ელ* // მ – *ალ* აფიქსებია [4, 143-144], [5, 382]. ჩვენი აზრით, მეგრ. *მანგარი* და სვანური *მენგრე* ლექსიკური ნასესხობაა მაგარ ქართული სიტყვისა.

ძველ ქართულშივე *მაგარ* *მაგრა* ვარიაციული ფორმით სხვადასხვა ფუნქციითაცაა აღჭურვილი (კავშირის, ზმნიზედის...): *მაგარი* → *მაგრად* → *მაგრა*, რაც ნიშნავს: „მაგრამ, სამაგიეროდ; მაშინ, იმ შემთხვევაში“ [1, 211], [6, 104], [7]. ძველ ქართულ წერილობით ძეგლებში ასევე იხმარება ვითარებითი ბრუნვის ფორმიანი *მაგრიად* ლექსემაც, რომელიც ისტორიულად \**მაგრივად* სიტყვაფორმისაგან მომდინარეობს. ამ ლექსემაში –*ივ* ძველისძველი სიტყვაწარმოებელი და მოქმედებითი ბრუნვის ფორმანტია, რომელსაც სიტყვაწარმოებითი ფუნქცია დღემდის არ დაუკარგავს. შდრ. *მარჯენით* – *მარჯენივ*; *მარცხნით* – *მარცხნივ*. *მადლით* – *მადლივ*; *მადლივი კორპუსი* და მისთ. როგორც ერთ ნაშრომში ვწერდით, ძველ ქართულში სუფიქსური სიტყვაწარმოების ეს ტიპი დერეფაციის გზითაა წარმოქმნილი: –*ივ*, –*ივად* // –*იად*. „ირკვევა, რომ –*ივ* მაწარმოებელი თუშცა ზოგ შემთხვევაში სახელის ფუძესაა შეზრდილი, მაგრამ სემანტიკურ ღონეზე იგი მაინც გამოიყოფა: *ქურივი*,

*მარჩბივ*: ზოგჯერ მას ზმნისართებში ავიწროებს –*ით* მოქმედებითი ბრუნვის ფორმანტი (*ფრვივ* // *ფრვით*) ან ვითარებითი ბრუნვის ფორმა (*მადრივ* – *სიმადრედ*, *სამართლივ* – *სამართლად*), სხვა (მესამე) შემთხვევაში –*ივ* ბოლოსართის ერთვის ვითარებითი ბრუნვის ნიშანი, რომლის დროსაც იკარგვის –*ივ* ბოლოსართისეული თანხმოვანი და ვიღებთ რთულ –*იად* (<*ივად*) მაწარმოებელს: *უნებლივ* – *უნებლივად*, *მრგულივ* – *მრგულიად*..). ეს უკანასკნელი წარმოება ძველ ქართულში გაბატონებული ჩანს, რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ ქართული ენის განვითარების ამ საფეხურზე –*ივ* ბოლოსართი ოდინდელი ცოცხალი სუფიქსის გადმონაშთია. საინტერესოა, რომ *ივად* → *იად* დაბოლოება გვხვდება როგორც ზმნურ ფუძეებთან, ისე სახელებშიც. ზმნურ ფუძეში –*ევ* წარმოშობით თემის ნიშანია, რომელიც აბლაუტის გზით –*ევ* → *ივ*-ი ელემენტად ქცეულა ვითარებითი ბრუნვის –*ად*-ის წინ: გან-ა-თ-ევ-ს → გან-ა-თ-ივ-ა → გან-თ-ივ-ად-ი → გან-თ-იად-ი. სახელებშიც –*ი* ძველ საწარმოებელ სუფიქსს დაერთვის –*ად* ვითარებითი ბრუნვის ნიშანი და ვიღებთ ე.წ. რთულ სუფიქსს –*ივად* → *იად* [8, 59]. ძველ ქართულშივე გვაქვს ვითარებითი შინაარსის გამომხატველი ზმნიზედა *მაგრლობით* („მალით“) [6, 104], რაც ისტორიულად *მაგრლობს* ზმნის პირიან ფორმასა და *მაგრობა* მასდარს (resp. აბსტრაქტულ სახელს) ალგვადგენინებს.

„მაგრიად“ ძველ ქართულში ნიშნავს: „ძლიერ, ღონივრად“. ე. ი. ეს სიტყვაფორმა ზედსართავი სახელისაგან წარმოქმნილი ვითარების გამომხატველი ზმნიზედაა. იგი არცთუ იშვიათად ძველ ქართულშივე წინ უძღვის სიტყვა „მოისარს“: *მაგრიად მოისარი*, რაც ძლიერად, ისრის მარჯვედ მსროლელად [1, 212], გაწაფულ მშვილდოსნად [6, 177] განიმარტება.

სანიშნავად „გრიგოლ ხანცთელის ცხოვრებიდან“ დავიმოწმებთ ცნობილ ადგილს: [ცქირმან] „ფარულად მოუწოდა ერისკაცსა ანჩელსა, ლირსა და გლახაკსა და *მაგრიად მოისარსა*“ (ხანცთ. 177, 11-12);

ქართული ენის განმარტებით ლექსიკონში (რეატიომეული) ფუძე-კუმშვადი *მაგარ*-ი (მაგრისა) პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობით ნაირგვარი შინაარსისა და ფუნქციისაა: 1. მყარი, ძნელად გასა-

ტენი; მტკიცე საპირისპ. რბილი). გასტენს ქვასაცა მაგარსა გრდემლი ტყვიისა ლბილისა (**რუსთაველი**). ეს ფოლადი, ეს ჯავშანი რა მკვრივი და მაგარია! (**გ. კაჭახ.**) [კრუხმა] მოუჭირა თავისი ნისკარტი, მაგრამ ვერ გატენა, რადგან მარცვალ მაგარი გამოდგა (**ი. გოგებ.**) || მკვიდრი, გამძლე. ამოასხა მაგარი და გამძლე ქალამნები (**ი. გოგებ.**) || ძნელად დასანგრევი; მიუვალი, ძნელად ასაღები. მაგარი გალავანი. — ლტოლვილთ მიმართეს ქსილეთის ტყეს, ყველაზე მაგარ ადგილს იმ არეში (**ვ. ბარნ.**) || მოუხეშავი, მოუდრეკელი. კაჟივით მაგარი საყელო ერთგვარ მოკრძალების გრძნობას იწვევდა... მსაჯულისადმი (**ქ. ბაქრ.** თარგმ.). 2. ძლიერი, ღონიერი. || ფიგურ. „მე მგონი, ვიღაცის მაგარი ხელი ხელმძღვანელობს“ (**შ. დად.**) || ფიზიკურად ძლიერი, — ჯანსაღი, ამტანი. ეს იყო ჯანსაღი, მაგარი დედაკაცი (**ვ. ლომთ.**). „ჩემი გამობრუნება გვიანდებოდა, თუმცა ახალგაზრდობას და მაგარ აგებულებას უნდა ხელი შეეწყო“ (**ა. ყაზბ.**) || სულიერად მტკიცე, ძლიერი. „მე მაგარი მეგონა ჩემი თავი და, ვერ უყურებთ, რომ მეც მატირეს?!“ (**ვაჟა**) || ბევრი სპირტის შემცველი (სასმელი...). მაგარი ღვინო. — „უუხ! რა მაგარი არაყია, კაცო, ცეცხლია პირდაპირ!“ (**ა. აგლ.**) ◇ **მაგარი სიტყვა** გადატ. მკვანე, უკმეზი, უცნაურო სიტყვა. [ექიმი] შემომამჩერდა, ერთი მაგარი სიტყვა მომამახა და გამშორდა (**ნ. ლორთქ.**) ◇ **მაგრამ... მაგარი ეს არის, რომ...** ითქმის დათმობით წინადადებაში დაპირისპირების განსამარტავად ან გასაძლიერებლად. „მართალია, ჩვენ სოფელში სიტყვა-პასუხიან კაცს მემახიან, მაგრამ მაგარი ესაა, რომ მაინც კიდე თქვენი საკადრისი სიტყვა-პასუხი საღ მეცოდინება“ (**ილია**). ◇ **მაგარზედ ღვას** თავისას არ იშლის, ჯიუტობს. გ. თუმანიშვილი მაგარზედ ღვას და ამბობს... (**ილია**). ◇ **მაგარი გული აქვს** გადატ. გულადია, შეუდრეკელია. ჯორ-ზაქარას... არ ეშინოდა, გული საღ კლდესავით მაგარი ჰქონდა (**ს. მაგალო.**) ◇ **მაგარი ზურგი აქვს** გადატ. ძლიერი, გავლენიანი მფარველი ჰყავს; ძლიერი მოკავშირე ჰყავს. სპარსელებმა ხანგრძლივი გამოცდილებით იცოდნენ, რომ ქართველებს მთიულებითა ჰქონდათ ზურგი მაგარი (**ივ. ჯავახ.**) ◇ **მაგარი ძილი** გადატ. ღრმა ძილი. [ფშატაძეს] მაგარი, უდარდელი ძილით ეძინა (**ვაჟა**). ◇ **მაგარი სასმელები** ღვინო, არაყი და მისთ. მაგარი სასმელებით ვაჭრობა. ეპ, რაინდო, მაგრად გვინავს, ძილში ტკბილად იღიმები! (**კ. მაყ.**) [9].

**მაგარი** ჟარგონული იერის შემცველია ილია ჭავჭავაძის გმირისეული გლაზა ჭრიაშვილის სიტყვები: „მენა, შენი ჭირიმე, გლაზა ჭრიაშვილი გახლავარ, როგორც მოგესწენათ, პაპა-ჩემი აზნაური გხლე-

ბიათ ნუგზარ ერისთავის დროსაო, სისხლის წვიმების დროსაო. ასე ამბობენ, თორემ მენა ეგ ამბავი საიდან მეცოდინება. დიდი ხნის კაცი ვიყო, კიდეც ჰო, მაგრამ **მაგარი ესაა**, რომ არა ვართ დიდი ხნისა. ბატონი ჩემი — აი, დალახვროს ღმერთმა, სულ არ მაგიწყდება, რომ ეხლა ბატონი აღარ არის... (ი. ჭავჭავ.).

გარდა ამისა, — სუფიქსიანი **მაგარ (-მაგარა)** ენაში რთული ფუძის მეორე შემადგენელ ნაწილადაც გვევლინება: **ძირმაგარა**, გვხვდება ფუძეგაორკეცებული ძირითაც: **მაგარ-მაგარ-ი** (მაგარ-მაგრისა) კარგა მაგარი („მაგარ-მაგარი სიტყვები მიახალა“). შდრ. იმერ. „**მაგარ-მუგური**“ (**ჩვენი მასალ.**). სამწუხაროდ, ქართულ მწერლობასა და ქართულ ცოცხალ მეტყველებაში ამ შესანიშნავმა ატრიბუტულმა სიტყვამ ჟარგონის იერი შეიძინა. ასეთი შემთხვევები, XX საუკუნის ბოლო მეოთხედიდან, განსაკუთრებით მოჭარბებულად გვხვდება ახალგაზრდათა მეტყველებაში [10]: მაგ., ხშირად გავიგონებთ: 1. „რა მაგარი ტორტია“; 2. „რა მაგარი ლიმონათია“; 3. „რა მაგარი გომია“; 4. „რა მაგარი ბანძია“; 5. „რა მაგარი ჟაკეტია“; 6. „რა მაგარი სიმღერაა“; 7. „რა მაგარი უთოა“; 8. „რა მაგარი წიგნია“; 9. „რა მაგარი მანქანაა“; 10. „რა მაგარი ტრაქტორია“; 11. „რა მაგარი ლექსია“; 12. „რა მაგარი კბილის პასტაა“; 13. „რა მაგარი ფეხსაცმელია“; 14. „რა მაგარი ენა აქვს“; 15. „რა მაგარი ღონე აქვს“; 16. „რა მაგარი ჩანთა აქვს“; 17. „რა მაგარი ნოუთბუქი აქვს“; 18. „რა მაგრად ცეკვავს“; 19. „რა მაგრად იცის ინგლისური“; 20. „ვაიმე, რა მაგარი „ტუსოვკა“ იყო“; 21. „რა მაგარი კარაქია“; „რა მაგარი გეტრი გაცვია“; 22. „რა მაგარი ბეჭედი“; 23. „აუ, მაგრად მევალება“; 24. „მაგრად მიტყდება, რა“; შდრ. „მაგრად მისწორდება“; 25. „რა მაგარი მსახიობია“; 26. „რა მაგრა თამაშობს“; 27. „რა მაგარი „პახოტკა“ აქვს“; 28. „რა მაგარი ფერის თმები აქვს“; 29. „რა მაგრა უკრავს“; 30. „რა მაგარი მოქცევა აქვს“ 31. მაგარი დვიჟენია (= კარგი სიტუაცია) და სხვ.

თანამედროვე მწერალთა ნაწერებიდან: „— ეს ძაან **მაგარი** ტიპი, ვიღაც გამოშტერებული, მაგრამ ძაან საყვარელი ნადრიკუნა ვინ ჩემი ფეხებიანო!“ (ლ. ბულ. გვ. 12); „—დღეს დეჩემს ვერხუბე, — თქვა ნინჩო, — ამერიკაში უნდა ჩემი გაშვება... ეს დებილი ნადრიკუნა როგორ დავტოვო!.. **პროსტა, მაგრა ტენავს ნადრიკუნას პონტში!**“ (იქვე, გვ. 49); „— ეს სულია, ყველა მომიკდეს, **მაგარი** გასატისკი თუ არ იყოს!.. (იქვე, გვ. 75); „და ასე დაასრულა წინადადება — ნუციკოს **მაგრა გაუტყდა**“ (იქვე, გვ. 75); „ისე **მაგარი გარეკილია**“ (იქვე, გვ. 83); „პუსკამ თქვა, აქამდე სირის პონტში იყო, მაგრამ

იმ დღეს ხელები მაგრა იქნაო“ (იქვე, გვ. 90); „ნადრიკუჩა მაგარ ძღწერშია (ნიკუშა უცენზურო სიტყვების ტრფიალი გახლდათ), უჩატიკულესია... მაგრა ცუდადაა... — კატუმას პონტში? — იკითხა ნინჩომ. — კატუმას პონტში, იასნია, თანაც...“ (იქვე, გვ. 83); „ჩემი აზრით, კაწკა მაგარი დამპალია“... (იქვე, გვ. 13); ნინჩომ არ ითაკილა და სანამ ნადრიკუჩა ეტყოდა რამეს, მანამდე უთხრა, მაგრა მომწონხარო. უკვე თბილისში, საერთო ნაცნობის დაბადების დღეზე, ნინჩომ და ლელუკამ ნადრიკუჩა სამზარეულოში გაიხმეს და სიყვარული ორ ხმაში აუხსნეს, ლელუკამ — შენ ძმა, მე დაო, ხოლო ნინჩომ — ერთხელ ბათუმში გნახე და მაგრა დამეცასე... იმის მერე სულ შენზე ვფიქრობო“ (იქვე, გვ. 15); „აუ, აუ, აუ! — წამოიძახა ნინჩომ, — მაგრა მენატრება!“ (იქვე, გვ. 40) „— მაგრა ვიღვები, თქვა უეცრად ლელუკამ, — მაგრამ ფროიდი, პროსტა, იმდენად საყვარელია, რო აი, მაგიუებს...“ (იქვე, გვ. 50);

თანამედროვე ჟურნალ-გაზეთები, ახალგაზრდათა მეტყველება საესეა „მაგარ-მაგარი“ ჟარგონული გამოთქმებითა და გამონათქვამებით. მაგ.,

1. „— საკუთარ თავს ვერ წარმოიდგენთ მაფიოზის როლში? — აუ, რა მაგარი ვიქნებოდი“ (სპორტ. გვ. 35);

2. „— განათლებული ადამიანი ხართ? — მაგრად არა, მაგრამ ვარ“ (სპორტ. გვ. 35);

3. „...გაეპროტესტებინა, თუ მაგარი ქართველი იყო“ (ჯ. ჩარკვ., გვ. 7);

4. „[ვინმე მესხი მელექსემ] მაგარი ლექსი დაწერა, მაგარი პოემა დაწერა“... „მალალი, უხვი... მალალი, უხვი და-ბა-ლიი...“ (საქართველოს ე. წ. „მოქმედი“ და ყავლგასული პრეზიდენტის [2013 წლის 20 იანვრის შემდეგ] მიხეილ სააკაშვილის სიტყვები წარმოთქმული ახალციხეში 2012 წელს „ახალი რაბათის“ საზეიმო გახსნაზე).

თუ ეს სიტყვა ილიას, ს. მგალობლიშვილის... (მაგარი გული → გულმაგარი), გაჟას (მაგარი თავი გადატ. მნიშვნ.), კ. მაყაშვილის (მაგრად ძილი)... ნაწერებში სტილისტურად „თავის ადგილზეა“, გრიგოლ რობაქიძის (და სხვათა...) ტექსტებში მაგარს აშკარად ჟარგონის ელფერი აქვს შეძენილი. დღევანდელ ქართველთა მეტყველებაში კი ეს სიტყვა — შინარსობლივ დეგრადირებული — თანამედროვე ენა-მეტყველება აშკარად ენობრივი დეკულტურიზაციის ტყვეობაში იმყოფება.

სამწუხაროდ, ენობრივი სიტუაცია ჩვენს ქვეყანაში არასახარბიელოა — საკომუნიკაციო, ვერბალური კომუნიკაციის დონეზეც კი, ქართველი არ უფრო თხილდება მშობლიური ენის ღირსებას. საჭიროა ზომების მიღება, თორემ ხელში სალიტერატურო და

სახელმწიფო ენის ნაცვლად „კინი ენა“ შეგვრჩება (ე. წ. ერთ-ერთი აფრიკული ტომის „პატუა ენა“).

\*\*\*

**PS.** შეიძლება წერტილი აქ დაგვესვა, რადგან კონკრეტული საკითხის ამოწურვას მოვრჩით, მაგრამ ენის არსს, მის ფუნქციონირებას — სიღმისეულად გვინდა შევეხოთ:

როგორც ვიცით, ენა და მეტყველება აზროვნების შედეგია.

ენა მაშინ არის უკვდავი, როცა ამ ენაზე მოლაპარაკეთა რიცხვი არსებობს. არ არსებობს ენა ანუ მკვდარია იგი მაშინ, თუ ამ ენაზე არავინ მეტყველებს.

ასე რომ ენა სულიერი არსებაა — იგი ადამიანით ცოცხლობს, სუნთქავს, იზრდება, იცვლება, მდიდრდება, იმოსება ნაირნაირი გამომსახველი ფორმითა და სიტყვით, ლხინობს, ჭირისუფლობს და გლოვობს, ჭკნება და ხმება, კვდება კიდევ. ამრიგად, ენას ორი თარიღი აქვს: დაბადებისა და გარდაცვალების. გარდაცვლილ ენებს მკვდარი ენები ეწოდება. ასეთი ენებია: შუმერული, ლათინური (რომაული), ძველი ბერძნული, საშუალო (ბიზანტიური) ბერძნული, ფალაური (ძველი სპარსული), ძველი სომხური და სხვ.

ენა თუ ცოცხალია, ცხადია, მას სულიც ექნება. აქვს კიდევ! უსულო და უგულო არსება ხომ ყოვლად წარმოუდგენელია. ასე რომ ენის სული ხალხის სულისაგან მომდინარეობს. სწორედ ხალხია ენის წარმოშობის სათავე (ილია ჭავჭავაძე).

მეოცე საუკუნის ერთი დიდი ქართველი კლასიკოსის, პოეტის, ფილოსოფოსისა და საზოგადო მოღვაწის, მოაზროვნისა და მთარგმნელის, ბრწყინვალე მამულიშვილის გრიგოლ რობაქიძის ნათქვამს მოგაგონებთ, რომელსაც მწერლის ავტორიზებულ გერმანულენოვან რომანში — „ქალღმერთის ძახილში“ (გრ. რობ. გვ. 117) ერთ-ერთი მოქმედი პირი, თავადი იულონ გელოვანი ამბობს — თუ როდის შეიძლება მოკვდეს ხალხის სული: პასუხი მოკლეა და სხარტი:

„ხალხის სული მოკვდება მაშინ, თუ ღმერთს მოკლავენ“, ღმერთი კი, ჩვენი აზრითა და შეფასებით, ჩვენი სახატე ქვეყანაა, რომელიც მეოცე საუკუნის დასაწყისში, ილია მართლის სახით, ერთხელ უკვე მოკვალათ.

**ზემოთქმულის საფუძველზე დაისმის კითხვა: „როდის მოკვდება ენა“?**

**პასუხი ასეთია: „როდესაც ხალხს, ერს, ხალხის სულს მოკლავენ“.**

საინტერესოა იულონის ანუ გრიგოლ რობაქიძის უფლი სულის ცნების განმარტება. იგი წერს:

„მინდა სულის ცნება ერთი მაგალითით ავიხსნა.

ჩვენ, ქართველები, ვლაპარაკობთ ქართულად. ვინ შექმნა იგი? ცხადია, ქართველებმა, მაგრამ როგორ? გამოცალკევებით არავინ, ყველამ ერთად. მაგრამ ეს „ყველა“ დროის სხვადასხვა მონაკვეთებში დასცილდა ერთმანეთს. საიდუმლო აქ ძევს. მე არ ვიცი, როგორ უნდა ამოიხსნას ეს საიდუმლო, ალბათ, იქნებოდა ერთობლივი ჩანასახოვანი უჯრედი, რომელიც ყველა ქართველში ცოცხალია, წარსულის, აწმყოს, მომავლის ქართველში და, ალბათ, მას შეუქმნია ჩვენი ენა. მე ამ ჩანასახის უჯრედს **საქართველოს სულს** ვუწოდებ” (გრ. რობ. გვ. 117).

დღეს თანამედროვე მსოფლიოში, როგორც გვარ-წმუნებენ, ყოველწლიურად ხუთი ენა კვდება. აი, დღეს კი, სწორედ ჩვენ თვალწინ, ჩვენივე ხელით **საქართველოს სული** კვდება.

ნუ შევუწყობთ ხელს ენის კვდომის პროცესს.

ნუ მოვკლავთ ენას.

### ლიტერატურა

1. ი. აბულაძე, ძველი ქართული ენის ლექსიკონი (მასალები), თბ., 1973.
2. თ. მიხეიანი, დასავლეთ საქართველოს ქართველ მთიელთა ეთნოგენეზის, განსახლებისა და კულტურის ისტორიიდან, თბ., 1989.
3. ვ. თოფურია, მ. ქალაძე, სვანური ლექსიკონი, თბ., 2000.
4. არნ. ჩიქობავა, სახელის ფუძის უძველესი აგებულება ქართველურ ენებში, ვ. თოფურიას რედაქციით. თბ., 1942.
5. თ. კახაძე, ტერმინი „ეგრისი“ კრებ.: საქართველოსა და ქართველების აღმნიშვნელი უცხოური და ქართული ტერმინოლოგია, გ. პაჭკაძის რედაქციით, თბ., 1993.
6. ზ. სარჯველაძე, ძველი ქართული ენის ლექსიკონი (მასალები), თბ., 1995.
7. ძველი ქართული ლიტერატურის ქრესტომათია. IX კლასი. მეორე გადამუშავებული გამოცემა. შეადგინეს და კომენტარები დაურთეს: მ. გივინიშვილმა, ლ. გრიგოლაშვილმა, ვ. როდონაიამ. თბ., 2003.
8. ბ. ცხადაძე, სიტყვაწარმოების ძირითადი ტიპები ძველ ქართულში. „ქართული ენა და ლოგიკა“.

სამეცნიერო-საგანმანათლებლო ჟურნალი. II. თბ., 2005.

9. ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი (რვატომეული) არნ. ჩიქობავას საერთო რედაქციით. ტ. 5. თბ., 1958.
10. ე. ცხადაძე, ბ. ცხადაძე, გამოყენებითი სტილისტიკა, I. თბ., 2010.

### წყაროები:

1. ლ. ბუღ. — ლაშა ბუღაძე, ბოლო ზარი (რომანი), პირველი გამოცემა. ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა, თბ., 2003.
2. გრ. რობ. — გრიგოლ რობაქიძე, ქალღმერთის ძახილი (რომანი), გერმანულიდან თარგმნა დალი ფანჯიკიძემ, თბ., 2012.
3. სპორტ. — ჟურნ. „სპორტსიახლენი“ 27 ოქტომბერი - 2 ნოემბერი, №45(685), თბ., 2006.
4. ჯ. ჩარკვ. — ჯ. ჩარკვიანი. იხ. გაზ., „ასავალ-დასავალი“, 2011 წლის 12-16 სექტემბერი, №37(884).
5. ჩვენი მასალ. — ჩვენ მიერ შეკრებილი მასალები.
6. ზანტო. — გრიგოლ ზანტელის ცხოვრება. ძველი ქართული ლიტერატურის ქრესტომათია. IX კლასი. მეორე გადამუშავებული გამოცემა. თბ., 2003.

Eka Tskhadaze  
Badri Tskhadadze

### ABOUT ONE SLANG WORD IN MODERN GEORGIAN («MAGARI» - «STRONG»)

### SUMMARY

In the article cases are discussed of the usage of a slang word “magari” in written and spoken language of the contemporary Georgians. In the authors’ opinion such frequent usage of this word is a clear indication of the degradation of language culture of the Georgian society.